

JACQUES PRÉVERT

Jacques Prévert patří k nejslavnějším francouzským spisovatelům dvacátého století. Je autorem mnoha básní, divadelních a filmových scénářů, písňových textů. Především dětem věnoval dvě knížky próz – Pohádky pro nehodné děti a Listy z Baladárských ostrovů.

Nespokojený dromedár

Byl jednou jeden mladý dromedár, který nebyl s ničím spokojen.

Jednou večer řekl svým přátelům: „Zítra jdu s tatínkem a maminkou, půjdeme na přednášku, to koukáte!“

A ostatní řekli: „Ó, půjde na přednášku, to je báječné,“ a on v noci nespal, jak byl netrpělivý, a víte, že nebyl spokojen, protože přednáška nebyla vůbec taková, jak si ji představoval: nebyla tam hudba, byl zklamán, velice se nudil a chtělo se mu plakat.

Už hodinu a tři čtvrtě mluvil nějaký tlustý pán. Před tlustým pánem stál hrnek s vodou a sklenice na zuby bez kartáčku a čas od času nalil pán vodu do sklenice, ale ani jednou si nevyčistil zuby, byl zřejmě podrážděn a mluvil o něčem jiném, totiž o dromedárech a velbloudech.

Mladému dromedárovi bylo hrozně vedro a taky mu velice překážel hrb, dřel se mu o opěradlo židle; moc špatně se mu sedělo a vrtěl sebou.

Až mu maminka řekla: „Seď klidně, nech pána mluvit,“ a štípla ho do hrbu. Mladému dromedárovi se pořád víc a víc chtělo plakat a odejít...

Přednášející každých pět minut opakoval: „Zvláště se nesmějí plést dromedáři s velbloudy, upozorňuji vás, dámy, pánové a drazí dromedáři, na tuto skutečnost: velbloud má dva hrby, kdežto dromedár jen jeden!“

Všichni lidé v sále říkali: „Ale, ale, velice zajímavé,“ a velbloudi, dromedáři, muži, ženy a děti si dělali poznámky do zápisníčku.

A potom přednášející znovu začal: „Rozdíl mezi oběma zvířaty spočívá v tom, že dromedár má jeden hrb, kdežto – což je velmi pozoruhodné a užitečné vědět – velbloud má hrby dva...“

Nakonec toho měl mladý dromedár dost a vyběhl na pódium a kousl přednášejícího.

„Ty velbloude!“ zvolal přednášející vztekle.

A všichni v sále volali: „Velbloude, špinavý velbloude, špinavý velbloude!“

A přece to byl dromedár a byl velmi čistý.

- ✓ Byli jste už na nějaké přednášce? Co se očekává od řečníka? Co od posluchačů?
- ✓ Jak je možné, že se v závěru příběhu přednášející tak splete? Co byste o něm mohli říct?
- ✓ Vysvětlíte jednání mladého dromedára. Tuto postavu charakterizujte.
- ✓ Na které lidské slabosti autor poukazuje?

ZDENĚK SVĚRÁK

Zdeněk Svěrák je známý především jako divadelník, autor filmových scénářů a herec. Velkou oblibu si získaly i jeho písňové texty.

Mokré plavky

Otáčel na prstě mokřýma plavkama
Takovou vzpomínku na léto Slávka má
Upad jí hřebínek a on hned zved jí ho
zeptal se, zda by šla do kina letního

Co hrajou? Já nevím. Prej něco o moři
Točí si plavkama a přitom hovoří
Pod nosem něco mu tmavýho rašilo
v hlavě mu nejspíše pořádně strašilo

Řekla mu:
Já nemám čas, já ještě nemám čas
Mě čeká gymnastika, ruční práce, plavání
Tohleto mi podezřele zavání
Mě čeká pohybovka, recitace, angličtina
Já jsem ještě maminka

Otáčel na prstě plavkami mokřými
Film je prý přírodní a trochu do krimi
On že by zakoupil pro oba lupeny
Asi byl bohatý, i když byl hubený

Řekla mu, prosím tě, nespád jsi z jahody
já byla s holkama normálně u vody
Ty se tu objevíš, neznáš mě, já tebe
A přitom cítila, že stoupá do nebe

Když se zamiluje kůň

Když se zamiluje kůň
tam někde v pastvinách
láskou hlubokou jak tůň,
tam někde v pastvinách,
když se zamiluje kůň
koňskou láskou,
zpívejte písničku
pro jeho klisničku,
nechte ho jít.

Nejkrásnější zvíře,
zvíře pro rytíře
jmenuje se kůň,
jmenuje se kůň.
Važte si ho, lidé,
ať nám jich pár zbyde...

Slečna s bílou lysinkou
tam někde v pastvinách,
bude brzy maminkou,
tam někde v pastvinách,
vždyť se zamiloval kůň
koňskou láskou,
hřívu si navlnil,
aby ji oslnil,
a cválá k ní.

(Dělání)

- ✓ Co je námětem textu *Mokré plavky*?
- ✓ Charakterizujte obě postavy. Přijala podle vás dívka pozvání do kina?
- ✓ Je téma textu *Když se zamiluje kůň* vyjádřeno už názvem nebo se v textu objevuje ještě téma jiné?

ZDENĚK SVĚRÁK (nar. 1936)

Herec, scenárista, dramatik, autor písňových textů. Písňové texty vyšly mj. v souborech *Dělání* a *Když se zamiluje kůň*.

O Mamě Romě a romském pánbíčkovi (dokončení)

V předchozích ukázkách jste se dozvěděli o stvoření světa, postavě Pánaboha a Mamy Romy, lidské pýše a životě Romů.

✓ Připomeňte si, jak jednali a jak se chovali Pánbůh a Mama Roma, a také jak žili Romové.

Pánbůh v loktuši

Pod láskyplnou péčí Pánbůh doopravdy rostl a rostl, už si začínal být zase podobný. Ale pak jednou Mama Roma řekla:

„Dost, to stačí. Většího bych tě na té naší daleké cestě v loktuši ani neunesla.“

„Na jaké cestě? Nikam nepůjdu,“ broukl Pánbůh a zívł.

„Ale půjdeš,“ ujistila ho Mama Roma. „Přece tě tu nenecháme? Teď jsi nás a patříš do rodiny.“

„Když mně se nikam nechce,“ řekl Pánbůh a zívł podruhé.

„Máme tu snad kvůli tobě zůstat nadosmrti? Ani náhodou! Dřeme od nevidím do nevidím, ale žádný se nestará, jestli tady umřeme hladý nebo ne. Co si neukradneme, to nemáme.“

Teprve teď se Pánbůh jaksepatří probudil.

„Krást je přece veliký hřích!“ zahřimal pobouřeně, až se vody řeky Gangy vzdumly do výše a všichni Romové se přikřčili.

Jen Mama Roma zůstala úplně klidná.

„No právě,“ řekla, jako by se nechumelilo. „Musíš nás prostě odvést někam jinam, kde bychom krást nemuseli.“

A vydala se shánět loktuši, velikou a pěkně měkoučkou, aby se v ní Pánubohu dobře cestovalo.

Potom si loktuši s Pánembohem hodila na záda a šli. I ta loktuše byla kradená, kde by ji Mama Roma jinak vzala? Ale Pánbůh se radši tvářil, že o tom neví, jen si povzdechl:

„Rom je Rom a Romem zůstane.“

Mama Roma si to však vyložila po svém:

„Slyšeli jste Pánaboha, děti? ROM JE ROM A ROMEM ZŮSTANE. To bude naše první romské přikázání.“

Všichni se z toho tenkrát na břehu řeky Gangy náramně radovali a dali se do tance a do zpěvu:

„Rom je Rom, ts ts ts,

Rom je Rom, ts ts tede déde,

Rom je Rom a Romem zůstane!“

A tahle písnička je potom provázela na celé jejich nekonečně dlouhé cestě...

JIŘÍ VOSKOVEC – JAN WERICH

Ezop a brabeneč

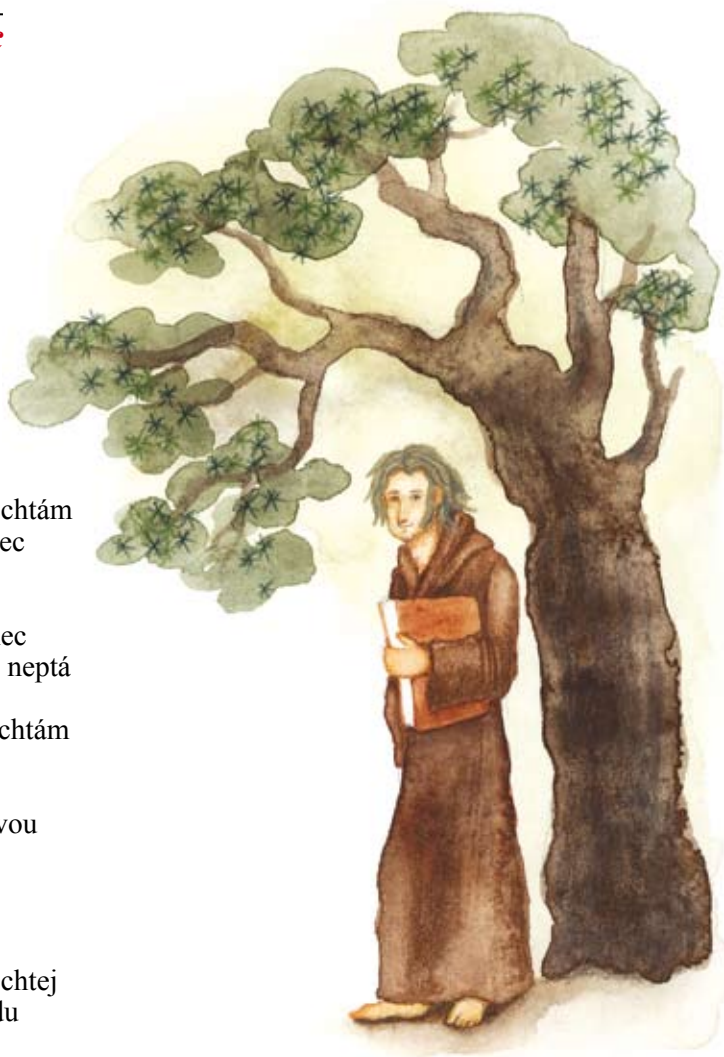
Jednou z lesa
Domů se nesa
Moudrý Ezop
Potká brabce
Který brabence
Málem sezob
Brabeneč se chechtá
Ezop se ho hned ptá
Čemu že se
Na trávě v lese
Právě řehtá

Já – povídá brabeneč
Se taky rád hlasitě chechtám
Chechtám když pupenec
Kyselinou leptám

Vím – totiž ten brabeneč
Mravenečnick že se mě neptá
Neptá – pozře mě
Ať se chechtám nechechtám

Kampak by to došlo
Třeba s pouhou ponravou
Kdyby měla plakat
Že je ptačí potravou!

Ty – ač nejsi brabeneč
Se taky rád hlasitě chechtej
Chechtej a na svou bídu
Si nezareptej

- ✓ Všimněte si, že první sloka se ostatních slok odlišuje. Uveďte v čem.
- ✓ Zamyslete se nad tím, jak se při vytváření první sloky uplatnil rým.
- ✓ Co si myslíte o myšlence, kterou báseň vyjadřuje?
- ✓ Vyhledejte nahrávku písně, nejlépe v podání dvojice Voskovec–Werich. Zjistěte, kdo je autorem hudby a které další texty této dvojice zhudebnil.